
Agendapunt:
Onderwerp: **Vaststellen beleidsplan openbare verlichting 2010 - 2013**

Commissie: , nr.
Raadsvoorstel: 13-10-2009, nr. 177

Portefeuillehouder : **dhr. T. de Vries**
Beleidssterrein: **- Openbare werken**
Programma: **3. Beheer openbare ruimte**

Ter inzage (o.m.) :
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2010 - 2013
- Bijlage 1: Verlichtingstechniek
- Bijlage 2: Criteria voor Duurzaam inkopen van SenterNovem
- Bijlage 3: Beheerplan Spectrum
- Bijlage 4: Geoscan IP Lighting
- Bijlage 5: Lichtonderzoek Overijssel
- Bijlage 6: Overzicht besparingsopties

Informant: G. Stokvis en H. Nijkamp

E. g.stokvis@dalfsen.nl en h.nijkamp@dalfsen.nl
T. (0529) 488247 en (0529) 488 269

Voorstel:

- 1 Beleidsplan openbare verlichting 2010 – 2013 vast te stellen
- 2 Uitgangspunten conform het beleidsplan vast te stellen
- 3 Jaarlijks te besparen energieverbruik conform het beleidsplan vast te stellen
- 4 De besparingsopties energieverbruik conform het beleidsplan vast te stellen
- 5 De opties met urgentie hoog en middel uit te gaan voeren tijdens de looptijd van dit beleidsplan

---

Inleiding:

Als doel van openbare verlichting is omschreven: het openbare leven zo goed mogelijk laten functioneren bij duisternis. Gedurende het jaar is sprake van circa 4.100 uren = 47 % duisternis. Verlichting in de openbare ruimte zorgt er mede voor dat het openbare leven ordelijk verloopt.

Openbare verlichting moet bijdragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare situatie. Er is snel gewenning aan aanwezige verlichting of aan nieuw aan te brengen verlichting. De aanwezigheid van openbare verlichting is historisch gegroeid. In eerste instantie vanuit oogpunt van sociale veiligheid, later is daar het aspect verkeersveiligheid aan toegevoegd.

Doelstelling van dit beleidsplan is om het beleid te bepalen voor de wijze waarop in onze gemeente wordt omgegaan met de openbare verlichting voor de periode 2009 – 2013.

In dit nieuwe beleidsplan wordt eerst teruggeblikt op de uitvoering van het afgesproken beleid in het beleidsplan 2004-2009. Daarna wordt nieuw beleid voorgesteld voor de periode 2010 – 2013. Als nieuw beleid wordt, naast noodzakelijke vervangingen, vooral ingezet op duurzaamheid en energiebesparing.

Technische staat

De openbare verlichtingsinstallatie van gemeente Dalfsen bestaat uit circa 5.050 masten en circa 5.160 verlichtingsarmaturen. De vervangingswaarde van alle masten en armaturen is gecijferd op een bedrag van € 5.083.000,= exclusief b.t.w. Vervangen van een mast kost afgerond € 700,= en het vervangen van een armatuur kost afgerond € 300,=.

In den lande wordt als gemiddelde vervangingstermijnen voor masten 20 jaar en voor armaturen 40 jaar gehanteerd. Op basis van deze termijnen zou jaarlijks een bedrag van € 169.000,= nodig zijn voor reguliere vervanging. (130 masten x € 700,= is € 91.000,= / 260 armaturen x € 300,= is € 78.000,=).

Hoewel de afgelopen jaren geïnvesteerd is in het terugdringen ervan is er nog steeds sprake van verouderde verlichtingstechniek. Om deze achterstand in te lopen is een bedrag van € 396.650,= exclusief b.t.w. nodig.

Duurzaamheid en energie

Om de lampen van de openbare verlichting te laten branden is elektrische energie nodig. Gemiddeld wordt hiervoor in onze gemeente per jaar ruim 1.100.000 (1,1 miljoen) kWh afgenomen. Door de bank genomen wordt 75 % van deze kilowatturen afgenomen in het nachttarief en 25 % in het dagtarief.

Voor de vaste en variabele kosten van de elektrische energie is in de begroting van 2010 een bedrag van € 138.595,= opgenomen. Een bedrag van circa € 5,= per inwoner.

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 15 december 2008 het "Meerjarenprogramma Klimaat en duurzaamheid 2009 – 2012 / Op weg naar een duurzaam en CO2 neutraal Dalfsen" vastgesteld. Op basis van dit vastgestelde programma heeft gemeente Dalfsen zich onder andere als doel gesteld om 2% per jaar op het energieverbruik te besparen. Concreet betekent 2 % voor gemeente Dalfsen een besparing van 22.500 kWh per jaar, op basis van het huidige aantal lichtpunten.

In dit beleidsplan Openbare Verlichting wordt uitgebreid ingegaan op de wijze waarop deze besparing kan worden bereikt. Rekening houdende met toe te passen normen en voorschriften is deze besparing vooral te bereiken door te investeren in dimbare apparatuur en het vervangen van verouderde armaturen.

Voor het aanbrengen van dimbare apparatuur in bestaande armaturen is een bedrag nodig van € 221.400,= exclusief b.t.w. en levert een jaarlijkse besparing van 75.000 kWh en een jaarlijks bedrag van € 6.800,= op.

Het huidige areaal aan verouderde verlichtingsarmaturen verbruikt circa 213.000 kWh elektrische energie. Als deze armaturen zijn vervangen wordt het nieuwe verbruik circa 175.000 kWh.

Voor het vervangen van de verouderde verlichtingsarmaturen is een bedrag nodig van € 396.650,= en levert een jaarlijkse besparing van 38.000 kWh en jaarlijks een bedrag van € 3.450 op.

Led verlichting

Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota in de raadsvergadering van 4 juni 2007 is toegezegd dat toepassing van led verlichting wordt opgenomen in het nieuwe beleidsplan.

In diverse gemeenten wordt geëxperimenteerd met de toepassing van led verlichting maar er zijn nog geen brede ervaringscijfers. Led verlichtingsarmaturen zijn nu nog belangrijker duurder dan de conventionele armaturen met PL en SON lampen.

Gezien de duurzame eigenschappen die aan Led verlichting worden toegeschreven willen wij echter niet achterblijven met de toepassing van deze nieuwe verlichtingstechniek.

Wij willen daarom binnenkort een proef uitvoeren om led verlichting te gaan toepassen. Daarvoor is de inrichting rondom het nieuwe gezondheidscentrum te Nieuwleusen een optie. Op basis van de ervaringen met dit project en op basis van de ervaringen van andere gemeenten kan dan eventueel op meerdere locaties led verlichting worden toegepast.

Beleidskader en rol gemeente:

Er is geen wetgeving waarin is vastgelegd dat openbare verlichting moet worden toegepast. Er zijn echter wel wetten waaraan toegepaste openbare verlichting wordt getoetst. Deze wet en regelgeving staat in hoofdstuk 5 van het beleidsplan.

Iedere gemeente van Nederland gaf door de jaren heen een eigen invulling aan de openbare verlichting. Zo ook de voormalige gemeenten Dalfsen en Nieuwleusen. In het beleidsplan openbare verlichting van oktober 2004 is het te voeren beleid ingezet voor de nieuwe gemeente Dalfsen.

In dit nieuwe beleidsplan wordt bestaand beleid voortgezet / herzien en nieuw beleid voorgesteld voor de periode 2010 – 2013. Als nieuw beleid wordt, naast noodzakelijke vervangingen, vooral ingezet op duurzaamheid en energiebesparing.

Alternatieven:

Het beleidsplan is gebouwd op basis van het in de raadsvergadering van 15 december 2008 vastgestelde "Meerjarenprogramma Klimaat en duurzaamheid 2009 – 2012 / Op weg naar een duurzaam en CO2 neutraal Dalfsen". Op basis van dit vastgestelde programma heeft gemeente Dalfsen zich onder andere als doel gesteld om 2% per jaar op het energieverbruik te besparen. Concreet betekent 2 % voor gemeente Dalfsen een besparing van 22.500 kWh per jaar, op basis van het huidige aantal lichtpunten. In het jaar 2013 zou dan een besparing van 112.500 kWh moeten zijn bereikt.

In het beleidsplan is een uitvoeringsplan voor de periode 2010 – 2013 opgenomen met drie urgenties: hoog, middel en laag.

Uitvoering van urgentie hoog is min of meer noodzaak in verband met de technische staat c.q. einde levensduur van de armaturen en / of in verband met de hoge milieubelasting van de toegepaste lampen. Uitvoering van deze optie levert een besparing van 38.000 kWh per jaar op.

Uitvoering van alleen de opties met hoge urgentie is niet voldoende om de afgesproken energiebesparing te bereiken. Dan is het nodig om ook de opties met middel urgentie uit te voeren. De opties met middel urgentie leveren een besparing op van 75.000 kWh.

De opties met hoge urgentie en middel urgentie samen leveren een besparing op van 113.000 kWh.

Een alternatief is om de uitvoeringsopties middel niet uit te voeren maar dan wordt de afgesproken 2 % energiebesparing per jaar niet gehaald.

Het andere alternatief is om de uitvoeringsopties laag ook uit te voeren. Dan wordt nog een extra energiebesparing van circa 25.000 kWh gerealiseerd.

Voorgesteld wordt om te kiezen de opties hoog en middel uit te gaan voeren zodat de openbare verlichtingsinstallatie in een goede technische staat komt en ook de afgesproken energiebesparing wordt bereikt.

Financieel kader:

Voorgesteld wordt om de opties met urgentie hoog en middel uit te voeren tijdens de looptijd van dit beleidsplan, periode 2010 tot 2013 en de kosten à € 618.050,= exclusief b.t.w. voor de uitvoering van deze opties als volgt te dekken:

- 1) € 88.900,= voor de renovatie van de historische masten in het centrum van Dalfsen, voor een nieuw verlichtingsplan aanschijnen Grote Kerk en Westermolen te Dalfsen, en voor dimmen grondspots centrum Dalfsen ten laste te brengen van de investering herinrichting/opwaarderen woonomgeving kernen
- 2) € 20.000,= voor alternatieve verlichting op de parkeerplaats op sportpark Nieuwleusen mee te nemen bij de uitwerking van het plan Middengebied Nieuwleusen en ten laste te brengen van de investering herinrichting/opwaarderen woonomgeving kernen
- 3) € 33.000,= voor het dimbaar maken van SON en PL armaturen in de nieuwe woonwijken ten laste te brengen van het grondbedrijf van deze projecten
- 4) € 476.150,= voor de overige uitvoeringsopties met urgentie hoog en middel ten laste te brengen van de investering "renovaties openbare verlichting en energiebesparende maatregelen"
- 5) In het investeringsplan 2010 t&m 2013 is hiervoor vier maal € 120.000,= beschikbaar gesteld.

Te voeren beleid periode 2010 - 2013

Op hoofdlijnen wordt onderstaand beleid voor de periode 2010 – 2013 voorgesteld.

- 1) Als doel van openbare verlichting vast te stellen: "Zo goed mogelijk laten functioneren van het openbare leven bij duisternis".
- 2) Als verwachting van openbare verlichting vast te stellen: 'Bijdragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare situatie".
- 3) Beleidsuitgangspunten van het OV-Beleidsplan af te stemmen op het groenbeleid om een optimale lichtvoorziening te waarborgen.
- 4) Het effectief uit te voeren van schadegevallen inclusief het verhalen van de schade op derden.
- 5) Uit te voeren van correctief onderhoud op basis van controlerijden in combinatie met tussentijds herstel van gemelde storingen.
- 6) Groepsremplace toe te passen voor de gebiedsontsluitingswegen zowel binnen als buiten de bebouwde kom.
- 7) Daar waar openbare verlichting wordt toegepast deze uit te voeren op basis van de NPR 13201.
- 8) De sociale veiligheid in woonwijken te verhogen door de openbare verlichting in nieuwe woonwijken te laten voldoen aan de eisen uit het Politie Keurmerk Veilig Wonen en door de openbare verlichting in bestaande woonwijken zoveel mogelijk aan de eisen uit het Politie Keurmerk Veilig Wonen te laten voldoen.
- 9) Onderzoeken mogelijkheden om lichtmasten in het buitengebied weg te halen en hiervoor in de plaats alternatieven te plaatsen op basis van de aanbeveling: "Actieve markering" van de NSvV.
- 10) Een besparing van 22.500 kWh per jaar te gaan bewerkstelligen op basis van huidige aantal lichtmasten.
- 11) Bij inkoop openbare verlichtingsproducten de duurzaamheidscriteria uit Versie 1.0, datum 14 april 2009 van SenterNovem als leidraad te hanteren.
- 12) Proef met toe te passen led verlichting uit te voeren en op basis van de ervaringen met dit project en op basis van de ervaringen van andere gemeenten eventueel op meerdere locaties led verlichting te gaan toepassen.
- 13) Verlichtingsarmaturen toe te passen waarbij de hemelhelderheid niet wordt verstoord.
- 14) Per lamptype zoveel mogelijk lampen met de langst mogelijke levensduur toe te passen.
- 15) Vervangings- en kostenplan opstellen voor de uitvoeringsperiode na 2013.

16) Op basis van dit vervangings- en kostenplan een andere begrotingssystematiek te maken vanaf het jaar 2013.

Communicatie:

Gedurende de onderzoeksfase en de uitvoeringsfase van de diverse deelprojecten schriftelijk te communiceren met de betreffende burgers of informatie te verstrekken via Kernpunten.

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
L.V. Elfers

de secretaris-directeur,
drs. H. Zwart